

наси́льства та ворожнечі (наприклад, події у колишній Югославії).

Сьогодні Україні слід переглянути основи національної ідеології, врахувавши найкращі надбання людства в цьому життєво важливому питанні.

Використані джерела:

1. Е. Кушнарєв. Новая украинская национальная идеология – час пробил. // “2000”, № 33. – 2006, с. 1, 6.
2. Большой юридический словарь. Под ред. А.Я.Сухарева, В.Е. Крутских. – М., 2002.
3. Загальна теорія держави та права. М.С.Кельман, О.Г. Мурашин, Н.М. Хома, - Львів, 2003.
4. Must Nations Become States? Nationalities Papers. – 2003, vol. 31, pp. 453.
5. Теорія держави і права в схемах і таблицях. Укладач Сінченко Ю.П., - Суми, 1997.
6. Теорія держави і права. За ред. С.Л. Лисенкова. – К., 2005.
7. Юрген Габермас. Громадянство і національна ідентичність. // Умови громадянства: 36 ст. / Під ред. Варта Ван Стінбергена. – К., 2005. – с. 49-70.
8. Теорія держави і права. За ред. В.В. Копейчикова. – К., 2002.
9. Основи загальної теорії права та держави. П.М.Рабинович. – К., 2001.
10. Словарь иностранных слов. – М., 1986.
11. Скаун О.Ф. Теорія держави і права. – Харків, 2001.

ЮРИСКОНСУЛЬТ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Доп. – доц. Горевий В.І.

За сучасних умов Україна перебуває в стадії становлення правової держави. Ця суспільно-правова категорія охоплює собою сполучення, єдність і розмежування трьох влад - законодавчої, виконавчої, судової. їхній зміст полягає в суспільній необхідності належного правозастосування в усіх

галузях законодавства та в його окремих видах (формах), якими слід розглядати юридичне обслуговування підприємств.

Українська держава зацікавлена у функціонуванні сучасної юридичної служби. Кабінет Міністрів України постановою від 27 серпня 1995 року затвердив "Загальне положення про юридичну службу міністерства, іншого центрального органу державної виконавчої влади, державного підприємства, установи, організації", у якому зазначив про необхідність вдосконалення правової роботи у сфері громадського виробництва, створення правових і організаційних основ для ефективної діяльності юридичної служби щодо забезпечення законності в роботі міністерств, підприємств.

У виконанні завдань забезпечення законності важливу роль відіграють юристи підприємств.

Метою цієї статті є визначення основних напрямків діяльності юридичних служб підприємств, організацій та установ в сучасних умовах відповідна до чинних нормативно-правових актів і практичної діяльності з правового обслуговування підприємств.

Для ефективної юридичної допомоги підприємству юрисконсульту не досить володіти" знаннями лише в галузі права, необхідно вивчати економіку підприємства, де він працює за трудовим договором або обслуговує його на підставі цивільно-правової угоди, вміти розбиратися в його господарсько-фінансовій діяльності, в організації виробничого процесу.

Можна намітити декілька основних напрямків діяльності юрисконсульта по юридичному обслуговуванню підприємств: забезпечення законності в керівництві виробничими колективами з боку керівників адміністративно-управлінського апарату; опрацювання правових основ договірних відносин і фінансово-господарської діяльності; представництво від імені підприємства; підготовка і участь у розгляді справ в господарському та загальному судах адміністративних чи інших органах; сприяння в охороні прав і законних інтересів працівників; участь в опрацюванні правових основ наукової

організації праці і управління; роз'яснення трудовому колективу чинного законодавства [1].

У процесі керівництва трудовими колективами підприємств та структурних підрозділів видаються накази, інструкції тощо. Важливо щоб вони відповідали Закону. Тому будь-який наказ має піддаватися правовому контролю, при оцінці відповідності наказу, інструкції, законів, необхідно перевіряти їх форму та зміст. Не можна допускати недбалості в формулюваннях, невдалих виразів, всього того, що знижує правову культуру документа.

До завдань юрисконсульта входить роз'яснення відповідних нормативних положень шляхом індивідуальних консультацій чи групового інструктажу. Це сприятиме усуненню порушень законності і в усних розпорядженнях, які практично неможливо попередньо проконтролювати. Практика ведення наказів і розпоряджень на підприємстві потребує системного узагальнення, яке проводять юрисконсульти, що сприяє дотриманню законності в діяльності підприємств.

Робота з вивчення і встановлення найбільш раціональних договірних зв'язків, опрацювання правових методів впливу щодо недобросовісних контрагентів покладено на юрисконсульта. Договір має не лише відповідати закону. Важливо, щоб керівник підприємства міг використати його як ефективний важіль для покращення показників роботи підприємства. Тому юрисконсульт здійснює організаційну роботу по укладенню договорів у взаємодії з керівниками структурних підрозділів, суб'єктами правової роботи підприємства: відділів постачання і збуту, бухгалтерії, фінансів та ін.

Юрисконсульт перевіряє, щоб договори мали необхідні реквізити (суттєві умови), бере участь в опрацюванні конкретних умов договору. Він має також оформляти переддоговірні спори до господарського суду, коли розбіжності сторін не вдається усунути шляхом прямих переговорів заінтересованих підприємств (у випадках, передбачених законодавством). Залежно від того, в якості кого виступає підприємство в договорі поставки — покупця чи постачальника

- юрисконсульт відповідно складає протокол розбіжностей, або заяву в господарський суд, але в обох випадках він разом з керівником або сам на підставі довіреності бере участь в розгляді переддоговірних спорів у господарському суді.

Належне укладення договорів - це лише один із засобів забезпечення стійких взаємовідносин підприємств у процесі виробничої діяльності. Подальша робота юрисконсульта полягає в тому, щоб усіма правовими засобами домагатися виконання договорів. Для цього необхідно своєчасно доповідати керівнику про порушення зобов'язань однією із сторін, вивчати причини їх виникнення, пропонувати і застосовувати ефективні заходи впливу до винних осіб свого та іншого підприємства, з якими укладено той чи інший договір.

Важлива роль в забезпеченні виконання договорів відведена претензійній роботі юрисконсульта. Претензія дає первинний матеріал для підготовки господарського спору. Юрисконсульту важливо правильно оформити претензію, своєчасно її пред'явити, додавши докази, якими вона підтверджується.

Намагання врегулювати спір шляхом переговорів, обміну листами чи пред'явленням претензій (якщо це передбачено договором), не завжди дає позитивні результати. Тому представництво від імені підприємства, підготовка і участь у розгляді справи господарським судом є ще одним з видів діяльності юрисконсульта.

Рішення про ведення справи в суді приймається після детальної перевірки законних позовних вимог і заперечень.

Після винесення господарським судом рішення у спорі, в якому брало участь підприємство, в необхідних випадках (відмова в позові, часткове задоволення позову тощо), постає ряд питань, пов'язаних з оскарженням рішення суду. Юрисконсульт має дати керівнику підприємства кваліфіковану юридичну пораду з цих питань і скласти апеляційну скаргу на рішення суду.

Ефективність роботи юрисконсульта на підприємстві залежить не лише від його ґрунтовних знань чинного законодавства, а й від належного законодавчого забезпечення.

Для того, щоб юрисконсульт мав можливість під час роботи знайти потрібний нормативно-правовий акт і дати правильну відповідь чи прийняти правильне рішення, необхідно, щоб він належно вів систематичний облік законодавчих та інших нормативних актів, судової практики стосовно профілю діяльності підприємства. Облік законодавства проводиться з допомогою алфавітно-предметної картотеки або алфавітно-предметного журналу, куди заносяться нормативно-правові акти [2]. Облік законодавства може здійснюватись і на електронних носіях. Глибокі знання і робота над собою, дають змогу юрисконсульту глибоко обґрунтувати мотиви, закладені в тому чи іншому документі.

Необхідно зупинитися й на участі юрисконсульта в засіданні господарського суду, в якому він бере участь за довіреністю підприємства" самостійно або разом з його керівником. Готуючись до участі в цьому засіданні юрисконсульт має ретельно ознайомитись з матеріалами справи і всіма документами, що покладено в основу позову, а також з поясненнями другої сторони; з відповідними нормативно-правовими актами, практикою Вищого господарського суду України в аналогічних справах. У засіданні господарського суду юрисконсульт повинен мати при собі копії документів, що знаходяться у справі, а також законодавчі, нормативні акти та інструктивні матеріали, що стосуються розглядуваної справи. Важливою ділянкою роботи юрисконсульта на підприємстві є його участь у пропаганді і роз'ясненні законодавства у трудовому колективі.

Юрисконсульт має вести точний і повний облік усіх цивільних, трудових та інших (якщо такі є) справ, а також інших матеріалів правового характеру, які перебувають в його провадженні по підприємству, де він працює або котре він обслуговує на підставі цивільно-правового договору.

Юрисконсульту необхідно бути дуже уважним, щоб не пропускати терміну звернення до суду в тій чи іншій справі. Для цього слід оформити і вести журнали реєстрації вхідних, вихідних претензій і позовних заяв [2].

Юрисконсульту бажано спонукати бухгалтерію свого підприємства до своєчасної оплати одержаної від контрагента продукції, виконаних робіт, надання послуг, бо невчасна проплата призводить до зайвих видатків [1].

Юрисконсульт має займатися правовим вихованням і правовою пропагандою на підприємстві [3].

Юрисконсульт повинен бути організатором боротьби за дотримання і зміцнення законності, збереження майна підприємства, брати участь у розробці заходів впливу на правопорушників та аналізувати ефективність їх застосування [4].

Для цього він надає висновки стосовно правомірності списання матеріальних цінностей, дебіторської заборгованості, непродуктивних витрат та правову оцінку фактом нестач, крадіжок, безгосподарності, випуску недоброякісної продукції, псуванню майна; розглядає матеріали про відшкодування за рахунок винних осіб матеріальної шкоди, що готуються відповідними підрозділами на підставі економіко-правового аналізу даних бухгалтерського обліку і статистичної звітності [5].

Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що ми зупинилися лише на окремих питаннях роботи юрисконсульта на підприємстві.

Головними напрямками, які визначають характер і зміст юридичного обслуговування є: правильне застосування і додержання чинних правових норм у процесі виробничо-господарської й підприємницької діяльності; забезпечення правовими засобами зберігання майна власника; відстоювання інтересів останнього як при укладенні, так і при виконанні договорів, захист його інтересів у разі порушення договорів тощо; запобігання порушенням законодавства при трудових відносинах.

Як ми бачимо, правова робота за змістом носить універсальний характер, тому що вона охоплює всі сторони діяльності підприємств, але більш детально висвітлити всі її аспекти в обсязі однієї статті не є можливим.

ЛІТЕРАТУРА

1. В. Титаренко, Х. Луцак. Юрисконсульт на підприємстві. // Право України. – 2004. - № 12. – с. 105-108.
2. В.І. Горевий. Юридична служба в агропромисловому комплексі. Навчально-методичний посібник. Міністерство агропромислового комплексу України. Навчально-методичний центр. – К.: - 1998. – с. 25.
3. Про національну програму правової освіти населення. Указ Президента України. // Офіційний вісник України. – 2001. - № 43. – с. 42.
4. А.М. Долгополов. Організація юридичної служби на підприємстві. – К.: Вид-во МАУП. – с. 63.
5. Загальне положення про юридичну службу міністерства, іншого центрального органу державної виконавчої влади, державного підприємства, установи, організації. // ЗП України. – 1996. - № 1. – с. 20.

ПРО ДЕЯКІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОЕКТУ ТРУДОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Доп. – ст. викл. Чередниченко Н.В.

Тривалий час в Україні ведеться робота над створенням нового Трудового кодексу України. Підготовка цього кодифікованого акту зумовлена тим, що розвиток ринкової економіки, поява приватної власності та багатоманітність форм підприємництва вимагають відповідного правового забезпечення, в тому числі у галузі трудових відносин. Незважаючи на те, що Верховна Рада України в грудні 2003 р. затвердила проект у першому читанні, над ним сьогодні продовжують працювати багато профільних організацій та окремих науковців. Його підготовка та доопрацювання ведуться з урахуванням Концепції реформування законодавства України про працю, розробленої відповідно до Проекту технічного співробітництва МОП „Україна: сприяння реалізації основних принципів та прав у світі праці”.